

Frågor och svar "Klientprocessen inom socialvården och behörighetskrav från och med 1.1.2021"

FÖRKORTNINGAR:

SVL= Landskapslag (2020:12) om socialvård

BSL= Barnskyddslag (FFS 417/2007), tillämplig genom LL (2008:97)

ÄL= Äldre lag (2020:9) för Åland

HSL= Landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård

BILD 1 Klientprocessen inom socialvården

Bild 1 är en sammanställning över klientprocessen inom socialvården

BILD 2 Socialvården får information om ett stödbehov

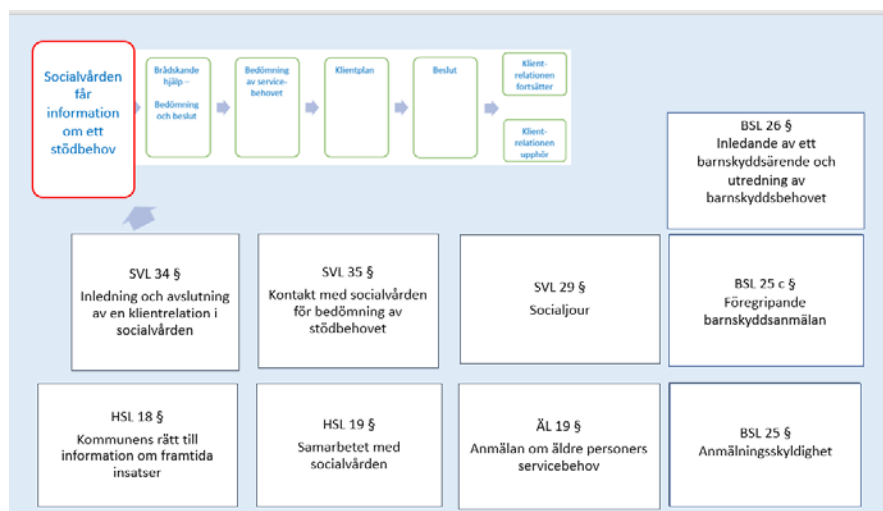

Bild 2 sammanfattar bestämmelserna i socialvårdslagen, hälso- och sjukvårdslagen, äldrelagen och barnskyddslagen angående hur socialvården får information om ett stödbehov, bestämmelser om inledande av en klientrelation inom socialvården samt inledande av ett barnskyddsärende. Bestämmelserna omfattar även olika behörighetskrav.

Frågor och svar kopplade till bild 2

1. Vem har skyldighet att göra en anmälan till socialvården om man bedömer att en person (barn, unga, vuxna, äldre) är i behov/kan vara i behov av socialvård?

Enligt socialvårdslagen 35 § 1 mom. ska en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994), en socialkurator eller en anställd inom socialväsendet, undervisningsväsendet, idrottsväsendet, barnomsorgen, Mariehamns räddningsverk, Räddningsområde Ålands landskommuner, Landskapsalarmcentralen, tullen, polisen, Brottsförklaringsmyndigheten, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, Folkpensionsanstalten eller utskökningsmyndigheten styra en person vars behov av socialvård är uppenbart till att söka socialservice eller om personen samtycker till det kontakta den myndighet som ansvarar för den kommunala socialvården, så att stödbehovet kan bedömas.

Om samtycke inte kan fås och personen är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, eller om ett barns bästa absolut kräver det, ska de personer som avses i 1 mom. utan dröjsmål göra en anmälan om behovet av socialvård trots sekretessbestämmelserna. Även andra personer än de som avses i 1 mom. kan göra en sådan anmälan, utan hinder av de sekretessbestämmelser som gäller dem. Till exempel anställda inom församlingen eller yrkesutbildade personer inom socialvården som arbetar på ett annat ställe än inom den kommunala socialvården kan kontakta kommunen.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen 19 § 4 mom. ska en inom hälso- och sjukvård yrkesutbildad person styra patienter till att söka socialvård om patienten bedöms ha ett uppenbart behov av socialvård. Om patienten samtycker till det kan den inom hälso- och sjukvård yrkesutbildade personen kontakta den myndighet som ansvarar för den kommunala socialvården, så att patientens stödbehov kan bedömas. Om patientens samtycke inte kan fås och patienten är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, eller om ett barns bästa absolut kräver det, ska den inom hälso- och sjukvård yrkesutbildade personen utan dröjsmål göra en anmälan om behovet av socialvård till den kommunala myndighet som ansvarar för socialvården trots sekretessbestämmelser.

Enligt barnskyddslagen 25 § 1 mom. är de som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos någon av nedanstående aktörer, eller som utför motsvarande uppgifter i ett uppdragsförhållande eller som självständig yrkesutövare, samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds; 1) social- och hälsovården eller barndagvården, 2) undervisningsväsendet, 3) ungdomsväsendet, 4) polisväsendet, 5) Brottspåföljdsmyndigheten, 6) brand- och räddningsväsendet, 7) en producent av socialservice, barndagvård eller hälso- och sjukvårdstjänster, 8) en undervisnings- eller utbildningsanordnare, 9) en församling eller något annat religiöst samfund, 10) en förläggning eller flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011), 11) en enhet som bedriver nödcentralsverksamhet, 12) en enhet som ordnar morgon- eller eftermiddagsverksamhet för skolelever, 13) Tullen, 14) gränsbevakningsväsendet, 15) en utsokningsmyndighet och 16) Folkpensionsanstalten. Även andra personer än de som avses i 25 § 1 mom. kan göra en sådan anmälan, utan hinder av de sekretessbestämmelser som eventuellt gäller dem.

Enligt barnskyddslagen 25 c § ska de personer som nämns ovan i 25 § 1 mom. utan hinder av sekretessbestämmelserna före barnets födelse göra en föregripande barnskyddsanmälan om det finns grundad anledning att misstänka att ett ofött barn omedelbart efter sin födelse kommer att behöva stödåtgärder inom barnskyddet.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen 18 § ska Ålands hälso- och sjukvård så snart som möjligt underrätta patientens hemkommun, på en av landskapsregeringen fastställd blankett, om en patient som har skrivits in vid Ålands hälso- och sjukvård kommer att behöva insatser från kommunens socialservice efter det att patienten har skrivits ut.

Enligt äldrelagen 19 § 1 mom. ska en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården eller någon som är anställd inom socialvården i kommunen, inom Ålands hälso- och sjukvård, räddningsväsendet, alarmcentralen eller polisen oberoende av sekretessbestämmelserna utan dröjsmål göra en anmälan om personen i sitt uppdrag har fått kännedom om en äldre person (65 år och äldre) som är i behov av social- eller hälsovård och som är uppenbart oförmögen att sörja för sin omsorg, hälsa eller säkerhet. Behovet av socialvård anmäls till den kommunala myndighet som ansvarar för socialvården och behov av hälso- och sjukvård anmäls till Ålands hälso- och sjukvård.

En anmälan får också göras av andra personer än de som avses i 19 § 1 mom. oberoende av eventuella sekretessbestämmelser som gäller dem.

2. När inleds ett ärende enligt socialvårdslagen och barnskyddslagen? Finns det behörighetskrav för inledande av ett socialvårdsärende?

Enligt socialvårdslagen 34 § inleds ett socialvårdsärende på ansökan eller när en anställd inom kommunens socialvård annars i sitt arbete har fått kännedom om en person som eventuellt behöver socialservice.

Enligt barnskyddslagen 26 § inleds ett barnskyddsärende på ansökan eller när en socialarbetare eller någon annan anställd inom barnskyddet fått kännedom om ett barn som eventuellt är i behov av barnskydd.

3. Ett ärende inom socialvården kan även inledas genom socialjouren. Vilken behörighet krävs för att arbeta i socialjouren?

Socialvårdslagen 29 § stadgar om att socialjouren ska ha tillräckliga resurser och *tillräcklig kompetens för att servicekvaliteten och klientsäkerheten ska tillgodoses*. Bland annat stadgar barnskyddslagen 38 § om brådskande placering då ett barn befinner sig i omedelbar fara och 39 § 1 mom. om avslutande av brådskande placering. Enligt barnskyddslagen 13 § 1 mom. utövas beslutanderätten om brådskande placering av en *socialarbetare i tjänsteförhållande* som förordnats av det organ som ansvarar för socialvården.

Är någon i uppenbart behov av socialvård och kräver hans eller hennes intresse ovillkorligen socialvård på grund av en allvarlig risk för hans eller hennes hälsa, utveckling eller trygghet och kan behovet av socialvård annars inte utredas, har enligt socialvårdslagen 67 § 1 mom. en *socialarbetare* på förordnande av en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården, som har utsetts av det organ som ansvarar för den kommunala socialvården enligt 4 § i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland, för utredning av behovet av socialvård rätt att få tillträde till personens bostad eller någon annan plats där han eller hon vistas.

BILD 3 Brådskande hjälp – bedömning och beslut

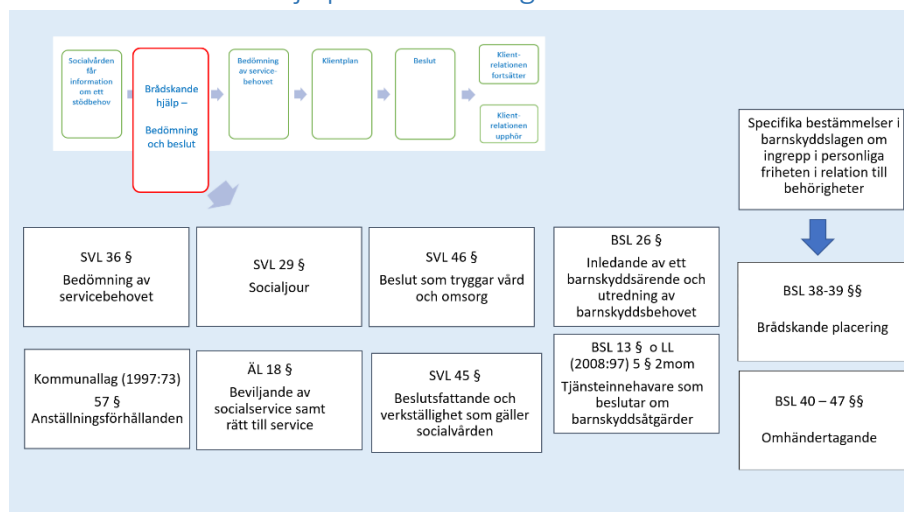

Bild 3 sammanfattar bestämmelserna i socialvårdslagen, barnskyddslagen, äldrelagen, barnskyddslagen och kommunallagen vilka omfattar behörighetskrav och krav på anställningsförhållande kopplade till bedömning och beslut om brådskande hjälp.

Frågor och svar kopplade till bild 3

Brådskande bedömning

4. Vem får bedöma behov av brådskande hjälp inom socialvården?

Enligt socialvårdslagens 36 § 1 mom.: När en anställd inom den kommunala socialvården i sitt arbete har fått kännedom om en person som behöver socialvård, ska den anställda se till att personens behov av brådskande hjälp omedelbart bedöms.

Enligt socialvårdslagen 36 § 5 mom. svarar en inom socialvård yrkesutbildad person enligt landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården som är ändamålsenlig för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag.

För bedömningen av äldres servicebehov kan, enligt 14 § i äldrelagen förutom yrkesutbildade personer inom socialvården, också en yrkesutbildad person enligt 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994) som är anställd inom socialvården svara.

Enligt barnskyddslagen 26 § 2 mom. ska en socialarbetare eller någon annan anställd inom barnskyddet omedelbart bedöma barnets eventuella brådskande behov av barnskydd.

I många fall då en klient är i behov av brådskande hjälp tillfaller ärendet socialjouren, som p.g.a. bland annat möjliga barnskyddsärenden är bemannad av socialarbetare.

5. Vem får bedöma behov av brådskande hjälp till ett barn eller annan ”person eller klient i behov av särskilt stöd enligt SVL 3 §”?

Enligt socialvårdslagen 36 § 5 mom. svarar en inom socialvård yrkesutbildad person enligt landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården som är ändamålsenlig för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd svarar en *socialarbetare i tjänsteförhållande*. Dock får beslut om utkomststöd enligt socialvårdslagens 46 § fattas av den tjänsteinnehavare som ansvarar för utkomststöd med hänsyn till den bedömning av stödbehovet som den egna kontaktpersonen för klienten eller för klientens familjemedlem eller en annan anställd som ansvarar för klientens service, har gjort.

I de flesta fall då en klient är i behov av brådskande hjälp tillfaller ärendet socialjouren, som p.g.a. bland annat möjliga barnskyddsärenden är bemannad av socialarbetare. Ofta finns inte möjligheten att i brådskande fall bedöma om personen är i behov av särskilt stöd eller inte utan den bedömningen kan göras i ett senare skede av klientprocessen. Se fråga 11.

Brådskande beslut

6. Vem får fatta beslut om brådskande socialvård, t.ex. akut boende eller akut utkomststöd?

Enligt socialvårdslagens 46 § 3 mom. ska ett beslut om brådskande åtgärder fattas enligt 45 § 1 mom. Lagens 45 § 1 mom. stadgar inte om specifika behörighetskrav. Behörighetskrav för att få fatta beslut om servicebehov sammanhänger med bedömningen. Se fråga 4 och 5.

Kommunallagens 57 § ska beaktas.

7. Vem får fatta beslut om brådskande placering inom barnskyddet?

I ärenden som gäller brådskande placeringar enligt barnskyddslagen 38 § 1 mom. och avslutande av brådskande placeringar enligt 39 § 1 mom. utövas beslutanderätten av en *socialarbetare i tjänsteförhållande* som förordnats av det organ som ansvarar för socialvården.

8. Sker det några förändringar i behörighetskrav gällande brådskande placering inom barnskyddet?

Gällande beslut om brådskande placering ska det fortsättningsvis vara en socialarbetare i tjänsteförhållande. Vid bl.a. förlängning av brådskande placering kan den ledande tjänsteinnehavaren förordna även en tjänsteman som inte har behörighet som socialarbetare att fatta beslut under förutsättning att tjänstemannen uppfyller behörighetsbestämmelserna i 65 § 1 mom. i socialvårdslagen: Huvudsakligen administrativa ledningsuppgifter inom socialvården får skötas av en socialarbetare eller en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet eller högskola som omfattar minst fyra års heltidsstudier, därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga.

9. Vem får fatta beslut om brådskande hjälp enligt äldreagen?

Enligt äldreagens 18 § ska kommunen med anledning av en skriftlig eller muntlig ansökan fatta beslut om beviljande av socialservice som en äldre person brådskande behöver och utan dröjsmål ordna den service som har beviljats, så att den äldre personens rätt till nödvändig omsorg inte äventyras.

Enligt socialvårdslagens 46 § 3 mom. ska ett beslut om brådskande åtgärder fattas enligt 45 § 1 mom. Lagens 45 § 1 mom. stadgar inte om specifika behörighetskrav. Behörighetskrav för att få fatta beslut om servicebehov sammanhänger med bedömningen. Se fråga 4 och 5.

Kommunallagens 57 § ska beaktas.

BILD 4 Bedömning av servicebehovet

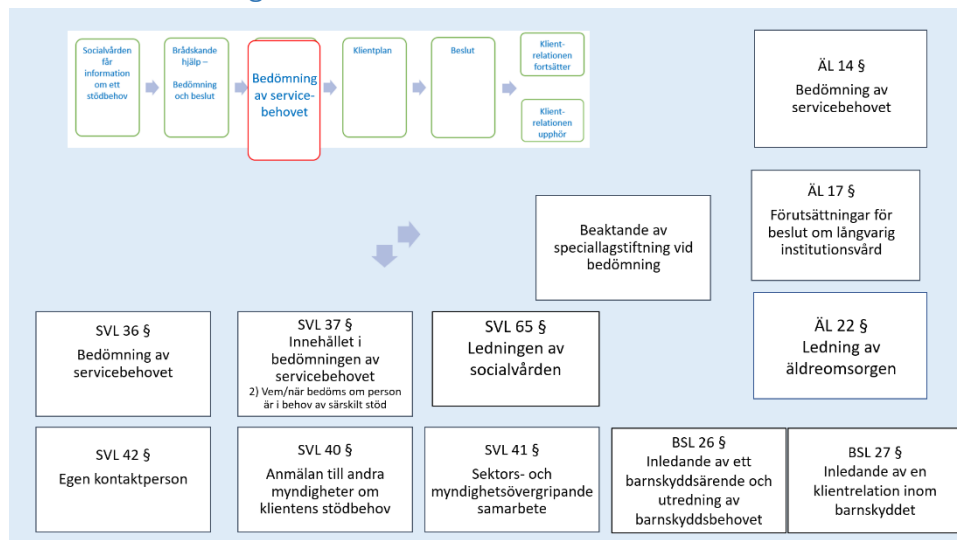

Bild 4 ger en sammanställd överblick över bestämmelser i socialvårdslagen, äldrelagen och barnskyddslagen vilka omfattar behörighetskrav kopplade till bedömning om behov av socialvård som är av *icke brådskande* karaktär.

Frågor och svar kopplade till bild 4

Bedömning av *icke brådskande* ärenden inom socialvården:

10. Vilken behörighet krävs för att få bedöma behovet av socialvård?

En person som är yrkesutbildad inom socialvården enligt landskapslag (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården och som är ändamålsenlig för den aktuella bedömningen, svarar för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, enligt 36 § 5 mom. i landskapslag om socialvård.

För bedömningen av äldres servicebehov kan, enligt 14 § i äldrelagen förutom yrkesutbildade personer inom socialvården, också en yrkesutbildad person enligt 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994) som är anställd inom socialvården svara.

För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd svarar en *socialarbetare i tjänsteförhållande*. Dock får beslut om utkomststöd enligt socialvårdslagens 46 § fattas av den tjänsteinnehavare som ansvarar för utkomststöd med hänsyn till den bedömning av stödbehovet som den egna kontaktpersonen för klienten eller för klientens familjemedlem eller en annan anställd som ansvarar för klientens service, har gjort.

11. Vem bedömer om ett barn/en person eller klient är i behov av särskilt stöd?

Enligt socialvårdslagen 37 § innehåller bedömningen av servicebehovet en sammanfattning av klientens situation samt av behov av socialservice och särskilt stöd och de slutsatser som en yrkesutbildad person inom socialvården har dragit om förutsättningarna för klientrelationen ska även ingå i bedömningen.

37 § ska läsas tillsammans med socialvårdslagens 36 § 5 mom. som konstaterar att andra behörighetskrav kan föreskrivas i lag. Genom 14 § i äldrelagen omfattas även yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som är anställda inom socialvården när det handlar om äldre.

12. Vem ska bedöma om ett barn ska vara klient inom den allmänna socialservicen eller inom barnskyddet?

Avsikten är att bedömningen av servicebehovet av socialvård i regel görs för alla enligt socialvårdslagen. Om barnet får tillräcklig service med stöd av socialvårdslagen inleds inte en klientrelation inom barnskyddet.

En klientrelation inleds inte inom barnskyddet under den tid som utredningen och bedömningen pågår av behovet av stödåtgärder enligt barnskyddslagen.

Enligt barnskyddslagen 27 § inleds en klientrelation inom barnskyddet när en socialarbetare utifrån bedömningen av servicebehovet konstaterar:

- 1) barnets uppväxtförhållanden äventyrar eller inte tryggar barnets hälsa och utveckling eller
- 2) barnet genom sitt beteende äventyrar sin hälsa och utveckling, och
- 3) barnet behöver tjänster och stödåtgärder enligt barnskyddslagen

En klientrelation inom barnskyddet börjar också då brådskande åtgärder vidtas, eller när barnet får service eller stöd enligt BSK, fast bedömningen inte är klar.

Enligt socialvårdslagen 36 § 5 mom. svarar en inom socialvård yrkesutbildad person enligt landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården som är ändamålsenlig för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd svarar en socialarbetare i tjänsteförhållande. Om socialarbetaren kommer fram till att behovet av barnskydd borde utredas, görs bedömningen av en socialarbetare inom barnskyddet.

Eftersom kriterierna för ett barn i behov av särskilt stöd överensstämmer med 27 § i barnskyddslagen, inledande av klientrelation inom barnskyddet, ska i båda fallen bedömningen göras av socialarbetare.

13. Vem får bedöma behovet av socialvård för äldre?

Enligt socialvårdslagen 36 § 5 mom. svarar en inom socialvård yrkesutbildad person enligt landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården som är ändamålsenlig för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag.

För bedömningen av äldres servicebehov kan enligt äldrelagen 14 §, förutom yrkesutbildade personer inom socialvården också en yrkesutbildad person enligt 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994) som är anställd inom socialvården svara.

För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd enligt socialvårdslagen 3 § svarar en socialarbetare i tjänsteförhållande.

14. Får en chef vid ett serviceboende för äldre bedöma behovet av socialvård för äldre?

Chefen för äldreboendet får bedöma servicebehovet ifall hen är antingen inom social- eller hälso- och sjukvården yrkesutbildad person enligt landskapslag (2020:24) om yrkesutbildade inom socialvården 8 § eller lag (FFS 559/1994) om yrkesutbildade inom hälso- och sjukvården och är ändamålsenlig för bedömningen.

Ledningsuppgifter som omfattar administrativ ledning av kommunens äldreomsorg eller ledningsuppgifter som omfattar styrning av klientarbetet får enligt äldrelagens 22 § skötas av en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet, högskola eller yrkeshögskola som omfattar minst tre års heltidsstudier. Därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga.

15. Vem bedömer servicebehovet för ett barn eller annan person eller klient i behov av särskilt stöd enligt SVL 3 §?

En person som är yrkesutbildad inom socialvården enligt landskapslag om yrkesutbildade personer inom socialvården och som är ändamålsenlig för den aktuella bedömningen, svarar för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, enligt 36 § 5 mom. i landskapslag om socialvård. För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd svarar en *socialarbetare i tjänsteförhållande*.

16. Är det alltid en socialarbetares uppgift att bedöma servicebehovet för ett barn och person som behöver särskilt stöd enligt SVL 3 §, eller kan bedömningen göras av en annan yrkesutbildad person inom socialvården?

Då det gäller ett barn och person som behöver särskilt stöd ska bedömningen göras av en socialarbetare. Se fråga 15.

17. Vem får eller ska göra en anmälan om klienten har ett stödbehov från andra myndigheter och socialvårdens åtgärder inte räcker till (SVL 40 §)?

Om socialvårdens åtgärder inte räcker till för att möta en klients behov, ska den inom socialvård yrkesutbildade personen som ansvarar för bedömningen av klientens servicebehov, den egna kontaktpersonen eller en annan anställd som ansvarar för klientens service, med klientens samtycke kontakta den myndighet som i första hand ansvarar för att vidta de åtgärder som krävs.

I lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000), tillämplig på Åland genom landskapslagen (1995:101) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om socialvård, föreskrivs om utlämnande av uppgifter utan klientens samtycke.

18. Vem har rätt att begära att andra myndigheter ska delta vid bedömning av servicebehov med hänsyn till klientens individuella behov? (SVL 41 §)

För att bedöma servicebehovet, fatta beslut och tillhandahålla socialvård ska den myndighet inom socialvården som ansvarar för åtgärden se till att tillräcklig sakkunskap och kompetens med hänsyn till en persons individuella behov finns att tillgå. Om bedömningen av personens behov och uppfyllandet av dem kräver service eller stödåtgärder av socialväsendet eller övriga myndigheter, ska

dessa på begäran av den anställde som ansvarar för åtgärden delta i bedömningen av personens servicebehov och i utarbetandet av en klientplan. (Bedömning 36 §, klientplan 39 §)

Den anställde ska enligt behov kontakta olika samarbetspartner och sakkunniga samt vid behov personens anhöriga och andra närstående enligt vad som närmare föreskrivs i lag.

Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000), tillämplig på Åland genom landskapslagen om tillämpning på Åland av riksförfattningar om socialvård (1995:101), innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter utan klientens samtycke.

19. Vem ska på begäran av anställd inom socialvården delta i bedömning av en persons servicebehov och utarbetande av klientplan?

SVL 41 §: Om bedömningen av personens behov och uppfyllandet av dem kräver service eller stödåtgärder av socialväsendet eller övriga myndigheter, ska dessa på begäran av den anställde som ansvarar för åtgärden delta i bedömningen av personens servicebehov och i utarbetandet av en klientplan.

HSL 19 §: Samarbete med socialvården: En yrkesutbildad person vid Ålands hälso- och sjukvård ska på begäran av den anställde inom socialvården delta i bedömningen av en persons servicebehov och vid utarbetandet av en klientplan.

20. Vem utför bedömningen av servicebehovet inom socialvården om det inte finns någon orsak att utreda behovet av barnskydd?

Enligt socialvårdslagen 36 § 5 mom. svarar en inom socialvård yrkesutbildad person enligt landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården som är ändamålsenlig för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd svarar en socialarbetare i tjänsteförhållande.

Kontaktperson och behörighetskrav:

21. Vem kan vara kontaktperson?

Enligt socialvårdslagens 42 § 2 mom. ska den egna kontaktpersonen vara en sådan yrkesutbildad person som avses i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården. Den egna kontaktpersonen kan vara en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994), om det är motiverat med hänsyn till klientens samlade service.

Det naturligaste valet är en anställd som den servicebehövande även annars är i kontakt med i samband med servicen. Den egna kontaktpersonen ska ha en utbildning som är ändamålsenlig med tanke på servicehelheten. Den egna kontaktpersonen för ett barn som behöver särskilt stöd och för andra personer som behöver särskilt stöd eller den anställde som utför klientarbete tillsammans med kontaktpersonen ska vara en sådan socialarbetare som avses i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården.

22. Kan en socialkurator/anställd som arbetar inom ÅHS (specialsjukvården, t.ex. vuxenpsykiatri eller barnpsykiatri), vara egen kontaktperson, eller ska kontaktpersonen alltid vara anställd av kommunen?

Enligt socialvårdslagens 42 § 2 mom. ska den egna kontaktpersonen vara en sådan yrkesutbildad person som avses i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården. Den egna kontaktpersonen kan vara en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, om det är motiverat med hänsyn till klientens samlade service.

Om det handlar om ett "barn som behöver särskilt stöd" eller "person eller klient som behöver särskilt stöd" enligt SVL 3 § ska den egna kontaktpersonen eller den anställde som utför klientarbete tillsammans med kontaktpersonen vara en sådan socialarbetare som avses i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården.

Den egna kontaktpersonen har i uppgift att sörja för att klientens service ordnas i enlighet med servicebehovet, det vill säga kontaktpersonen borde arbeta för kommunen.

Det viktigaste med tanke på genomförandet av uppgifterna är att den egna kontaktpersonen arbetar inom den organisation som ansvarar för tillhandahållandet av socialservicen och att personen har tillräcklig kompetens för uppgiften. Den person som är egen kontaktperson har i uppgift att i enlighet med klientens behov och intresse främja genomförandet av 38 § 2 och 3 mom. samt vid behov utföra andra uppgifter som föreskrivs i socialvårdslagen.

23. Vilken behörighet ska kontaktpersonen ha om det handlar om en person eller klient i behov av särskilt stöd (SVL 3 §)?

Enligt socialvårdslagens 42 § 2 mom. ska den egna kontaktpersonen för ett barn eller annan person eller klient som behöver särskilt stöd eller den anställde som utför klientarbete tillsammans med kontaktpersonen vara en sådan socialarbetare som avses i landskapslagen om yrkesutbildade personer inom socialvården.

24. Är det meningen att den egna kontaktpersonen som deltar i utarbetandet av klientplanen och tjänsteinnehavaren som fattar beslutet i enlighet med SVL 46 § är olika personer (barn eller någon annan klient som behöver särskilt stöd)?

Enligt socialvårdslagens 39 § ska klientplanen bl.a. innehålla en bedömning som görs av den egna kontaktpersonen eller annan anställd som ansvarar för klientens service.

Lagen kräver att den egna kontaktpersonen som deltar i utarbetandet av klientplanen är en annan person än den som fattar helhetsbeslutet som tryggar vård och omsorg som avses i 46 §. Bakom detta ligger tanken att personen som fattar beslutet om all den socialservice som är nödvändig för hälsan och utvecklingen hos en person som behöver särskilt stöd har mycket makt. Den person som utarbetar klientplanen för personen som behöver särskilt stöd och som fastställer vilka tjänster som är oundgängliga har även mycket makt.

BILD 5 Klientplan

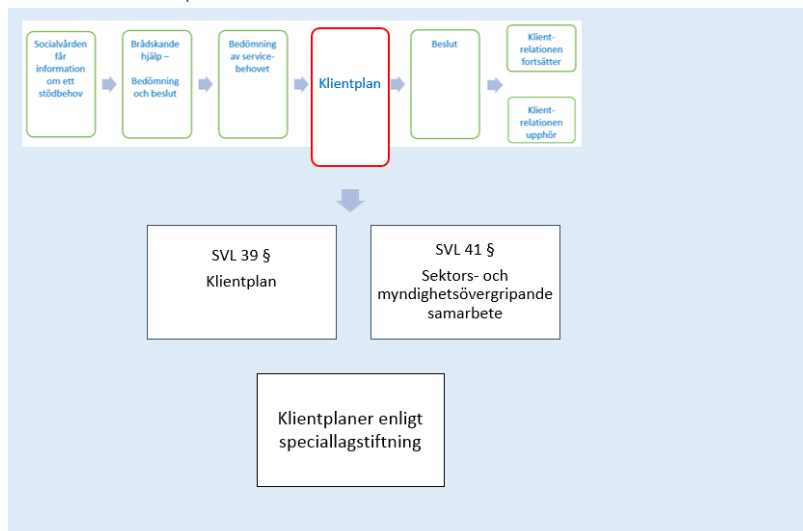

Bild 5 visar socialvårdslagens bestämmelser om behörighetskrav vid uppgörande av klientplan eller motsvarande plan.

Frågor och svar kopplade till bild 5

25. Vilken behörighet krävs för att uppgöra en klientplan?

Bedömningen av servicebehovet ska kompletteras med en klientplan som utarbetas för klienten eller genom en annan motsvarande plan, om det inte är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Planen ska utarbetas tillsammans med klienten enligt 36 § 4 och 5 mom., om det inte föreligger något uppenbart hinder för detta.

Enligt 36 § 5 mom. svarar en inom socialvård yrkesutbildad person enligt landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården som är ändamålsenlig för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd svarar en *socialarbetare i tjänsteförhållande*.

Äldreagens 14 § 2 mom. utgör ett komplement till 36 § i socialvårdslagen. Enligt 14 § 2 mom. kan bedömningen av den äldres servicebehov utföras av både yrkesutbildade personer inom socialvården eller av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som är anställda inom socialvården. Den anställde som svarar för bedömningen ska ha både sakkunskap och lämplig yrkesmässig behörighet för ändamålet.

Se även fråga 24.

Enligt socialvårdslagens 41 § ska även andra myndigheter på begäran av den anställde som ansvarar för åtgärden delta i bedömningen av personens servicebehov och i utarbetandet av en klientplan om bedömningen av personens behov och uppfyllandet av dem så kräver.

Enligt barnskyddslagens 30 § ska för ett barn som är klient inom barnskyddet en klientplan göras upp. Den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter är ansvarig för att göra upp klientplanen. Platsen för vård utom hemmet ska vid behov i samråd med den socialarbetare som

ansvarar för barnets angelägenheter, komplettera klientplanen med en särskild plan för vård och fostran. (30 a §)

BILD 6 Beslut

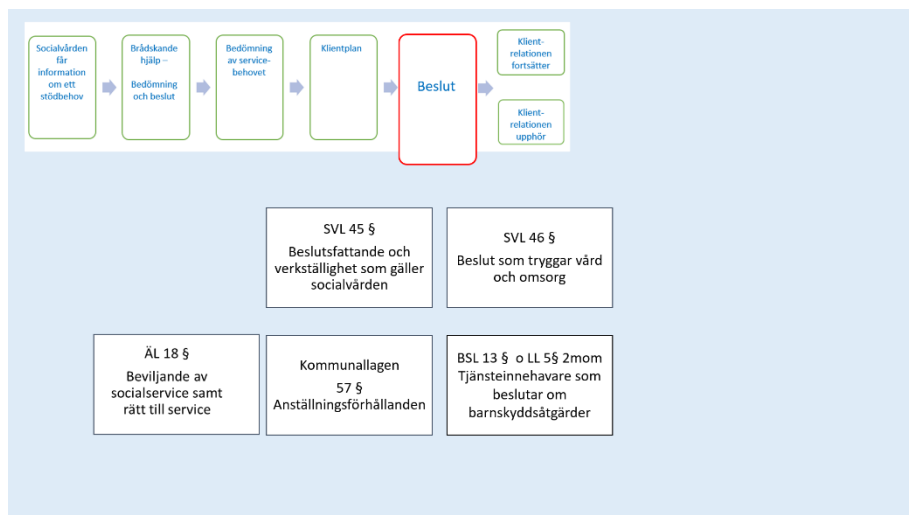

Bild 6 visar bestämmelser i socialvårdslagen, barnskyddslagen, äldrelagen och kommunallagen angående behörighetskrav och krav på anställningsförhållande kopplade till beslut av socialvård som är av icke brådskande karaktär.

Frågor och svar kopplade till bild 6

Beslut av *icke brådskande* ärenden inom socialvården:

26. Vem har rätt att fatta beslut i icke brådskande ärenden?

Beslut fattas enligt socialvårdslagens 45§. Lagens 45 § stadgar inte om specifika behörighetskrav. Behörighetskrav för att få fatta beslut om servicebehov sammanhänger med bedömningen. Se fråga 10.

Kommunallagens 57 § ska beaktas.

För ett barn som behöver särskilt stöd eller någon annan klient som behöver särskilt stöd ska enligt socialvårdslagen 46 § en socialarbetare i tjänsteförhållande som utför klientarbete tillsammans med en egen kontaktperson göra besluten om socialservice.

Barnskyddslagen (417/2007) som tillämpas genom landskapslag om tillämpning i landskapet (2008:97) av barnskyddslagen, innehåller bestämmelser vad gäller behörighetskraven inom barnskyddet.

27. Vem kan fatta beslut om till exempel hemservice?

Se fråga 26.

28. Kan någon som inte är socialarbetare inneha ledningsfunktioner inom socialvården och fatta beslut?

Enligt socialvårdslagen 65 § får huvudsakligen administrativa ledningsuppgifter inom socialvården skötas av en socialarbetare eller en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet eller högskola som omfattar minst fyra års heltidsstudier. Därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga.

Ledningsuppgifter inom socialvården som omfattar styrning av klientarbetet får skötas av en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet, högskola eller yrkeshögskola som omfattar minst tre års heltidsstudier. Därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga.

Enligt 22 § i äldrelagen får ledningsuppgifter som omfattar administrativ ledning av kommunens äldreomsorg eller ledningsuppgifter som omfattar styrning av klientarbetet skötas av en person som har en för uppgiften lämplig examen från universitet, högskola eller yrkeshögskola som omfattar minst tre års heltidsstudier. Därutöver krävs kännedom om branschen samt tillräcklig ledarskapsförmåga.

Se fråga 26, 6 och 7 gällande beslut och behörighetskrav.

29. Är det alltid en socialarbeters uppgift att bedöma servicebehovet och göra beslut för ett barn och andra personer som behöver särskilt stöd, eller kan bedömningen göras av en annan yrkesutbildad person inom socialvården när ärendet inte är av brådskande karaktär?

För bedömning av servicebehovet gällande barn och andra personer som behöver särskilt stöd svarar en socialarbetare i tjänsteförhållande (SVL 36 § 5 mom.). Enligt socialvårdslagens 46 § ska en socialarbetare i tjänsteförhållande som utför klientarbete tillsammans med en egen kontaktperson göra besluten om socialservice.

30. Vem har rätta att fatta beslut om långvarig institutionsvård för en äldre person?

Enligt äldrelagens 18 § ska kommunen fatta beslut om beviljande av socialservice.

Innan vård och omsorg ges som långvarig institutionsvård ska kommunen och Ålands hälso- och sjukvård på det sätt som avses i äldrelagens 14 § utreda möjligheterna att tillgodose en äldre persons servicebehov med hjälp av öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården som ges i den äldre personens hem och med övriga öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården. En läkare ska utreda det medicinska behovet av långvarig institutionsvård.

BILD 7 Avslutning av en klientrelation i socialvården

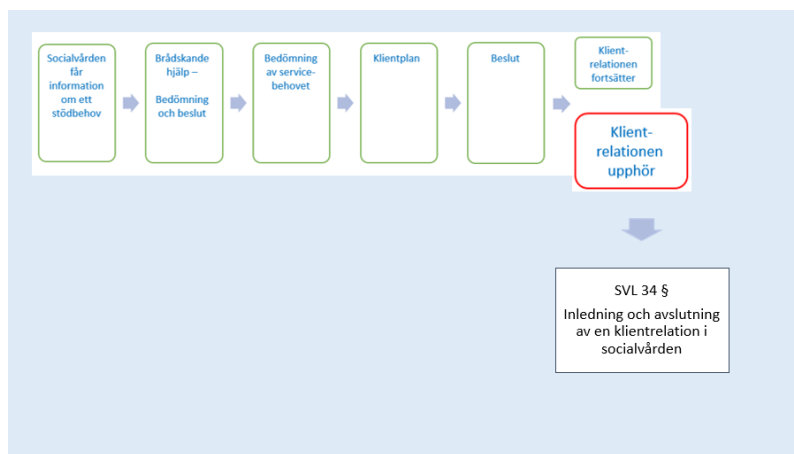

Bild 7 visar avslutande av en klientrelation.

Frågor och svar kopplade till bild 7

31. Vem får avsluta en klientrelation?

Klientrelationen avslutas enligt socialvårdslagens 34 § när det inte finns någon laglig grund för ordnande av service. För att den anställda och klienten ska ha samma uppfattning om situationen är det viktigt att man med klienten diskuterar när klientrelationen inleds och avslutas. Klientrelationen avslutas då det utgående från en bedömning av servicebehovet konstateras att klienten inte är i behov av socialservice. Avslutande av klientrelationen är en del av bedömningen av servicebehovet. Behörighetskraven är med andra ord de som ställs på den som gör bedömning av servicebehovet.